

У "гасцях" добра, а дома – лепш

Зубры ў Налібоцкую пушчу былі завезены з Белавежскай пушчы яшчэ ў 1994 годзе. За гэтыя гады колькасць беларускіх волатаў тут значна вырасла — з сямнаццаці асобін прыблізна да ста жывёл, падзеленых на сем групавак. Змяніліся і ўмовы існавання для іх: былыя сенакосы і пашы, дзе жывёлы харчаваліся, пачалі зарастаць хмызнякамі, забалочвацца.

У выніку звяры зімой сталі наведвацца на сельскагаспадарчыя ўгоддзі, што знаходзяцца побач з заказнікам, наносячы значную шкоду мясцовым гаспадаркам.

На стварэнне кармавых угоддзяў для зубра ў Налібоцкай пушчы накіраваны праект «Ветпандс», які фінансуецца Глобаль-ным экалагічным фондам і рэалізуецца ПРААН у партнёрстве з Мінпрыроды. У яго рамках была закуплена спецыяльная тэхніка, з дапамогай якой балотналугавыя ўгоддзі ачышчаюцца ад куставой і дрэвавай расліннасці.

Генетычны пашпарт для зубра

У рамках праекта «Ветпандс» у заказніку «Налібоцкі» праводзіцца генетычнае даследаванне налібоцкай мікрапапуляцыі зуброў. Спецыялісты НПЦ НАН Беларусі па біярэсурсах узялі біяпробы ў зуброў, што жывуць вольна, з іх была паспяхова выдзелена ДНК для далейшага аналізу. Вучоныя параўнаюць атрыманыя вынікі з базамі даных, створанымі ў Еўропе, каб ацаніць, якія генетычныя праблемы існуюць у зуброў, што жывуць у «Налібоцкім», і вызначыць неабходнасць генетычнага аздаравлення гэтай мікрапапуляцыі.

Як раскажаў дырэктар ДПУ «Рэспубліканскі ландшафтны заказнік «Налібоцкі» Васіль ГУРКОЎ, летась была праведзена рэканструкцыя меліярацыйнай сістэмы ва ўрочышчы «Цякава», выдалена дрэвава-куставая расліннасць, пачышчана меліярацыйная сетка, узараная глеба. Сёлета на гэтых тэрыторыях пасеялі сумесь траў — аўсяніцу, каласоўнік і цімафееўку, а таксама гароха-аўсянную сумесь. Ураджай атрымаўся даволі важкі — назапашана каля 100 тон кармоў.

Каб утрымаць зуброў у межах заказніка, у зімні перыяд іх падкормліваюць на спецыяльных пляцоўках. Усяго іх сем, тры з іх (комплексныя) былі пабудаваныя ў рамках праекта. Падкормачныя пляцоўкі ўключаюць у сябе збожжасховішча, кармушкі для збожжа, сена, грубых кармоў і наглядальную вышку. Плануецца, што з дапамогай апошняй за жывёламі будуць назіраць не толькі вучоныя і супрацоўнікі заказніка, але і экатурысты.

Праведзеная работа дала плён: па словах Васіля Гуркова, зімой зубры не выходзілі за межы заказніка. Не атрымалася іх стрымаць толькі на пачатку вясны. Пры гэтым на ачышчаныя ад зараснікаў угоддзі зубры пачалі выходзіць не позняй восенню, як раней, а яшчэ на пачатку лета.

А каб стварыць сапраўды самарэгулявальную ўстойлівую сістэму, у заказнік з Нідэрландаў нядаўна былі завезены тарпанападобныя коні. З'ядаючы расліннасць, яны, як грэйдары, выраўноўваюць покрыва на гэтай тэрыторыі, утвараючы зялёны лужок, дзе пазней змогуць харчавацца зубры.

— Калі сістэма зможа падтрымліваць гэтыя тэрыторыі ў належным стане без удзелу чалавека, пры дапамозе тэхнікі мы зможам займацца ачысткай іншых тэрыторый, — падкрэсліў Васіль Гуркоў.

Ужо гэтай восенню ў заказніку ўстановаць спецыяльна закупленыя праектам фотапасткі, якія дазваляць ацэньваць паводзіны зуброў у зімовы перыяд і адсочваць, як яны будуць асвойваць падрыхтаваныя для іх тэрыторыі.

Вераніка КОЛАСАВА

Источник: Звязда. – 2019. – 18 верасня (№ 177). – С. 9.